

บทที่ 4

การศึกษาข้อมูลชุมชน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความสามารถของหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนา บริเวณกลุ่มทะเลสาบสงขลาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครั้งนี้ ได้ใช้พื้นที่ศึกษาวิจัยใน 3 หมู่บ้านของ จังหวัดสงขลา ได้แก่ พื้นที่ชุมชนบ้านประตู่เจียน หมู่ที่ 5 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร พื้นที่ ชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 ตำบลรัตภูมิ อำเภอควนเนียง และพื้นที่ชุมชนบ้านขาว หมู่ที่ 3 ตำบล บ้านขาว อำเภอรโนด ทั้งนี้ก่อนเข้าสู่ขั้นศึกษาวิเคราะห์ปัญหาชุมชนในกระบวนการวิจัย คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาสำรวจข้อมูลทั่วไปของชุมชนพื้นที่เหล่านี้จากหลายทาง อาทิ เอกสารรายงานการ พัฒนาหมู่บ้าน การสังเกต การสอบถาม และการสนทนาพูดคุยกับผู้นำชุมชน ทีมวิจัยฝ่ายพัฒนา ทีมวิจัยฝ่ายชุมชน กลุ่มและชาวบ้านในชุมชน อีกทั้งยังได้ศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการอาศัย ตัวชี้วัดของข้อมูล กชช.2ค ปี 2550 ข้อมูลดังกล่าวของแต่ละพื้นที่ถูกรวบรวมแล้วนำมาวิเคราะห์ ดังจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

ข้อมูลของพื้นที่ชุมชนบ้านประตู่เจียน หมู่ที่ 5 อำเภอสิงหนคร

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

จากเอกสารรายงานการพัฒนาหมู่บ้านประจำปี 2550 รวมทั้งจากการสังเกต การสอบถาม การสนทนาพูดคุย ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านประตู่เจียน หมู่ที่ 5 อำเภอสิงหนคร อัน ประกอบด้วย

1.1 ประวัติความเป็นมา ชื่อของหมู่บ้านถูกเรียกขานตามชื่อวัดเก่าแก่ประจำหมู่บ้าน คือ วัดประตู่เจียน ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นวัดที่ถูกสร้างขึ้นครั้งสมัยสุโขทัย ในสมัยก่อนวัดนี้ไม่มีรั้วหรือ กำแพงล้อมรอบเช่นปัจจุบัน มีเพียงประตูวัดอยู่ด้านทิศตะวันตก และชาวบ้านบ้านประตู่เจียนครั้ง กระนั้นก็นิยมส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือที่วัดแห่งนี้ เพราะผู้ที่เรียนจบมาจะได้รับการยกย่อง สรรเสริญว่าเป็นคนเก่ง คนมีวิชาความรู้ ได้ทำงานเติบโตใหญ่เป็นเจ้าคนนายคน ต่อมาได้พากัน เรียกชื่อหมู่บ้านตามชื่อวัดว่า “บ้านประตู่เจียน” จนถึงปัจจุบัน

1.2 ลักษณะทั่วไป พื้นที่ของบ้านประตู่เจียน หมู่ที่ 5 มีประมาณ 2,125 ไร่ มีจำนวน คราวเรือน 238 คราวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ทั้งสิ้น 1,044 คน เป็นชาย 525 คน เป็นหญิง 519 คน แต่ข้อมูลที่แสดงไว้ในเอกสารของข้อมูลจปฐ. มี 2550 ปรากฏว่ามีประชากรอาศัยอยู่ใน พื้นที่จริง ๆ จำนวน 480 คน เป็นชาย 220 คน เป็นหญิง 260 คน นอกจากนั้นออกไปศึกษาและ ทำงานอยู่นอกพื้นที่

1.4 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนบ้านประดู่เขียน หมู่ที่ 5 เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา

สำหรับลักษณะภูมิอากาศมีลักษณะร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ 1) ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน และ 2) ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

1.5 โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนบ้านประดู่เขียน หมู่ที่ 5 มีดังนี้

1.5.1 การคมนาคม ได้แก่ 1) ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 สาย และ 2) ถนนลูกรัง 7 สาย ซึ่งมีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ มีฝุ่นคลุ้งไปทั่ว ทั้งนี้ไม่นับรวมทางหลวงแผ่นดิน (4083) สายสงขลา-ระโนด 1 สาย สร้างผ่านตำบลม่วงงามไปเป็นระยะทาง 7 กิโลเมตร

1.5.2 แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ลำคลอง 1 สาย คือ คลองอาทิตย์

1.5.3 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ 1) ประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง ซึ่งสามารถผลิตปริมาณน้ำประปาให้ทุกครัวเรือนใช้ได้โดยไม่ขาดแคลน และ 2) บ่อน้ำบาดาลที่ตักสูบน้ำขึ้นมาใช้ 2 บ่อ ซึ่งเป็นบ่อน้ำบาดาลเก่าแก่ที่สร้างมานานแล้ว

1.5.4 ไฟฟ้า ครัวเรือนเกือบทั้งหมดมีกระแสไฟฟ้าใช้ยกเว้นอยู่ประมาณ 10 ครัวเรือนที่สร้างบ้านขึ้นมาใหม่ในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตไฟฟ้าเดิม

1.5.5 การโทรคมนาคม ได้แก่ 1) ตู้โทรศัพท์สาธารณะ 1 ตู้ (ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มือถือ) และ 2) หอกระจายข่าว 1 แห่ง

1.6 สภาพทางเศรษฐกิจ จำแนกได้ดังนี้

1.6.1 การประกอบอาชีพและรายได้ อาชีพที่ประกอบกันมากที่สุดคือการทำนา รองลงมาได้แก่ การทำสวน และการประมง สำหรับอาชีพที่ประกอบกันในช่วงว่างจากฤดูทำนาคือ ค้าขายและรับจ้าง

ส่วนด้านรายได้นั้น คิดเฉลี่ยแล้วประมาณ 28,500 บาทต่อคนต่อปี

1.6.2 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มต่อไปนี้คือ

1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 1 กลุ่ม สมาชิก 125 คน มีเงินสะสมจำนวน 254,000 บาท

2) กองทุนหมู่บ้าน จำนวนเงิน 1,000,000 บาท

3) กลุ่มทำนา 1 กลุ่ม มีสมาชิก 65 คน

1.6.3 ศูนย์กลางการค้าของชุมชน ได้แก่ ตลาดนัดประจำหมู่บ้าน เพื่อซื้อขายสินค้าประเภทอาหาร ผลไม้ และผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นตลาดนัดช่วงเช้าของทุกวันอังคาร

1.6.4 หน่วยธุรกิจชุมชน ได้แก่

1) ปิมน้ำมันและก๊าซ (ปตท.) 1 แห่ง

- 2) โรงเรียนขนาดเล็ก 1 แห่ง
- 3) สถานบริการประเภทร้านอาหารและคาราโอเกะ 2 แห่ง

1.7 สภาพทางสังคม จำแนกได้ดังนี้

1.7.1 การศึกษา ชาวบ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 6) และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานได้ศึกษาต่อ ภายในชุมชนมีสถานศึกษาและศูนย์เรียนรู้ดังนี้

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง
- 2) โรงเรียนอนุบาลชนบท 1 แห่ง
- 3) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง

1.7.2 ศาสนา ชาวบ้านเกือบทั้งหมดนับถือพุทธศาสนา สำหรับวัดประจำหมู่บ้าน มี 1 แห่ง คือ วัดประตู่เขียน

1.7.3 ประเพณีสำคัญ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นประเพณีที่สำคัญของชุมชนจึงเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ประเพณีลากพระ นอกจากนี้ก็มีประเพณีสงกรานต์ - รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่

1.7.4 วัฒนธรรมความเชื่อ ความเชื่อในท้องถิ่นของชาวบ้านที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผีพระภูมิเจ้าที่ ไสยศาสตร์ มโนราห์โรงครู การเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน ได้แก่ พระประธานประจำวัดประตู่เขียน เป็นต้น

1.7.5 สาธารณสุข ในชุมชนไม่มีสถานอนามัยหรือศูนย์สาธารณสุขมูลฐานตั้งอยู่ แต่มีคลินิกแพทย์ตั้งอยู่ 1 แห่ง

1.8 ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ ดินตาลโตนด ทำให้สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเสริมที่ทำรายได้เพิ่มขึ้นให้แก่ครอบครัว เช่น การทำน้ำตาลโตนด และผลิตภัณฑ์จากต้นตาล

1.9 สภาพปัญหาของชุมชน

1.9.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจ จำแนกได้ดังนี้

1) ด้านรายได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ การทำนา และการขึ้นตาลโตนด ซึ่งสร้างรายได้ให้น้อย แล้วยังขาดอาชีพเสริมที่จะเพิ่มพูนรายได้ จึงทำให้ประสบปัญหาด้านรายได้ มีฐานะยากจน

2) ด้านที่ดินทำกิน พื้นที่ภายในหมู่บ้านมีปริมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อการทำนา การปลูกพืชทางการเกษตร นอกจากนี้สภาพดินยังมีลักษณะเสื่อมโทรมที่เกิดจากการใช้สารเคมีจำนวนมาก และเป็นระยะเวลาชยาวนานอีกด้วย

3) **ด้านการเลี้ยงสัตว์** เกษตรกรยังขาดความรู้ในเรื่องการเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจของชุมชน ทำให้การเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นบ้านขาดคุณภาพ ไม่สามารถขยายผลเท่าที่ควร

4) **ด้านกำลังแรงงาน** วัยแรงงานส่วนใหญ่ของชุมชนจำเป็นต้องออกไปหางานทำนอกพื้นที่ ประเภทงานก่อสร้างและงานโรงงานต่าง ๆ ทำให้ชุมชนขาดแคลนแรงงานในการเกษตร รวมทั้งแรงงานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

1.9.2 ปัญหาทางสังคม จำแนกได้ดังนี้

1) **ด้านการรวมกลุ่ม** การรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เข้ามามักชอบสัญญาที่จะมอบสิ่งต่าง ๆ ให้ ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากเคยชินกับการเป็นผู้รับ ขาดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือตนเอง

2) **ด้านการพัฒนา** หน่วยงานภาครัฐขาดความเอาใจใส่ที่จะเข้ามากระตุ้นให้เกิดพลังในการพัฒนาภายในชุมชน ส่วนกิจกรรมที่เข้ามาจัดก็มักเป็นแบบฉาบฉวย ทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับความสำคัญด้านการพัฒนาจากรัฐเท่าที่ควร

3) **ด้านการร่วมกิจกรรม** ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลหรือประเพณีขึ้นในหมู่บ้านก็จะได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากชาวบ้านเป็นอย่างดี แต่ถ้าเป็นกิจกรรมด้านการพัฒนาท้องถิ่นแล้วมักจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ

4) **ด้านความมีน้ำใจ** โดยทั่วไปแล้วชาวบ้านส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกันแบบมีน้ำใจ โอบอ้อมอารีต่อกัน แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่ยังคงมีพฤติกรรมแบบตัวใครตัวมัน ขาดน้ำใจในการแบ่งปันให้ผู้อื่น ตัวอย่างเช่น ผู้อาศัยอยู่ต้นแหล่งน้ำธรรมชาติบางคนจะไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนลำบากของผู้ที่อาศัยอยู่ต่ำลงมาจากต้นแหล่งน้ำ ซึ่งจำเป็นต้องใช้น้ำจากแหล่งน้ำนั้นเช่นเดียวกัน

1.9.3 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกได้ดังนี้

1) **ด้านการคมนาคม** สภาพถนนส่วนใหญ่ภายในหมู่บ้านเป็นถนนดินลูกรัง และเป็นหลุมเป็นบ่อ ทำให้เกิดฝุ่นคลุ้ง และลำบากในการสัญจรไปมา

2) **ด้านการสื่อสาร** ตู้โทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชนมีเพียง 1 ตู้ จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ

3) **ด้านการระบายน้ำเสีย** น้ำโสโครก ระบบระบายน้ำเสีย น้ำโสโครก ในหมู่บ้านยังมีไม่ทั่วถึง ทำให้น้ำเสีย น้ำโสโครกที่เกิดจากโรงฆ่าสัตว์ 2 โรง ภายในหมู่บ้านสร้างความเดือดร้อนอย่างยิ่งให้แก่ชาวบ้าน

4) **ด้านแหล่งน้ำธรรมชาติ** แหล่งน้ำธรรมชาติภายในหมู่บ้านมีเพียง 1 แหล่ง คือ คลองอาทิตย์ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง

5) ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ยังไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในหมู่บ้าน ทั้งนี้คนในหมู่บ้านหาวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยตามความถนัดของครอบครัว

1.9.4 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยว หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ มีน้อยมาก ที่พอมิเห็นอยู่ทั่วไป ได้แก่ ดันตาลโตนด แต่ปัจจุบันความต้องการและความสนใจประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับดันตาลโตนดของคนในชุมชนลดน้อยลงเรื่อย ๆ

2) ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมีไม่มากนัก แต่ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านไม่น้อยเกิดจากน้ำเน่าเสียจากการทิ้งเศษเนื้อ เศษชิ้นส่วนของสัตว์จากโรงงานฆ่าสัตว์ และฝุ่นละอองจากถนนที่เป็นดินลูกรัง

2. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในชุมชนบ้านประดู่เขียน หมู่ที่ 5 อำเภอสิงหนคร จำนวน 50 คน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามตัวชี้วัดจากข้อมูล กชช.2ค ปี 2550 ประกอบการสัมภาษณ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 50 ขึ้นไปได้ประเมินตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ เป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชนบ้านประดู่เขียน หมู่ที่ 5 อำเภอสิงหนคร ไว้ดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชนได้แก่ 1) สภาพถนนที่เป็นเส้นทางสายหลักภายในชุมชน 2) ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเกษตรฤดูแล้ง และ 3) การมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

2.2 ด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำ ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ 2) ปริมาณรายได้จากการประกอบอาชีพ และ 3) การได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

2.3 ด้านสุขภาพอนามัย ไม่มีตัวชี้วัดใดในด้านนี้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน มีเพียง 2 ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับปานกลางของชุมชน ได้แก่ 1) ความปลอดภัยจากการประกอบอาชีพ และ 2) การได้รับบริการด้านสาธารณสุขในการป้องกันโรคต่าง ๆ

2.4 ด้านความรู้และการศึกษา ไม่มีตัวชี้วัดใดในด้านนี้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน ทุกตัวชี้วัดได้รับการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่าเป็นสภาพปัญหาระดับปานกลางของชุมชน ได้แก่ 1) การมีระดับการศึกษาสูงของคนในชุมชน 2) การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของเด็กและเยาวชน และ 3) การมีโอกาสดำเนินการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและเยาวชน

2.5 ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) การมีโอกาสเรียนรู้จากชุมชน (จากปราชญ์ชาวบ้านและศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน) และ 2) การมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษา

2.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) คุณภาพของพื้นผิวดิน 2) การมีพื้นที่ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น 3) ระบบการกำจัดขยะมูลฝอย 4) ระบบการบำบัดน้ำเสีย และ 5) การทำลายสิ่งแวดล้อม สำหรับรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านประจวบเจียน หมู่ที่ 5 อำเภอสิงหนคร จะได้นำเสนอในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ในชุมชนบ้านประจวบเจียน จำแนกตามระดับปัญหาของชุมชนตามตัวชี้วัดด้านต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน				
1.1 สภาพถนนที่เป็นเส้นทางสายหลักภายในชุมชน	74.0	26.0	0.0	0.0
1.2 สภาพถนนที่เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกับพื้นที่ภายนอก	14.0	20.0	38.0	28.0
1.3 ปริมาณน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี	24.0	36.0	32.0	8.0
1.4 ปริมาณน้ำใช้ตลอดปี	18.0	34.0	36.0	12.0
1.5 ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเกษตรฤดูแล้ง	60.0	34.0	6.0	0.0
1.6 การได้รับบริการด้านสาธารณสุขโรค	20.0	26.0	30.0	24.0
1.7 การมีที่ดินทำกินของตนเอง	52.0	32.0	12.0	4.0
1.8 การได้รับบริการด้านการติดต่อสื่อสาร	18.0	30.0	36.0	16.0
2. ด้านการประกอบอาชีพและมีงานทำ				
2.1 การมีอาชีพของคนอายุ 15 – 60 ปี	30.0	30.0	22.0	18.0
2.2 การมีโอกาทำงานในสถานประกอบการ	28.0	34.0	24.0	14.0
2.3 ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ	58.0	38.0	4.0	0.0
2.4 ปริมาณรายได้จากการประกอบอาชีพ	56.0	34.0	10.0	0.0
2.5 การได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	54.0	32.0	10.0	4.0

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
3. ด้านสุขภาพอนามัย				
3.1 ความปลอดภัยจากการประกอบอาชีพ	6.0	48.0	32.0	14.0
3.2 การได้รับบริการด้านสาธารณสุขในการป้องกันโรคต่าง ๆ	24.0	52.0	16.0	8.0
3.3 ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (เช่น กีฬา)	8.0	32.0	42.0	18.0
3.4 การแพร่ระบาดของยาเสพติด	6.0	22.0	44.0	28.0
4. ด้านความรู้และการศึกษา				
4.1 การมีระดับการศึกษาสูงของคนในชุมชน	26.0	52.0	22.0	0.0
4.2 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของเด็กและเยาวชน	26.0	50.0	18.0	6.0
4.3 การมีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและเยาวชน	22.0	48.0	26.0	4.0
5. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน				
5.1 การมีโอกาสเรียนรู้จากชุมชน (ปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน)	54.0	42.0	4.0	0.0
5.2 การได้รับสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส	36.0	38.0	20.0	6.0
5.3 การมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน	12.0	38.0	42.0	8.0
5.4 การมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	10.0	28.0	46.0	16.0
5.5 การมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในชุมชนเพื่อประกอบอาชีพการศึกษา	62.0	30.0	8.0	0.0
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
6.1 คุณภาพของพื้นผิวดิน	64.0	30.0	6.0	0.0
6.2 คุณภาพของแหล่งน้ำผิวดิน	26.0	40.0	34.0	0.0
6.3 การมีพื้นที่ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น	56.0	30.0	12.0	2.0
6.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก	32.0	36.0	24.0	8.0

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
6.5 ระบบการกำจัดขยะมูลฝอย	58.0	30.0	10.0	2.0
6.6 ระบบการบำบัดน้ำเสีย	56.0	32.0	8.0	4.0
6.7 การทำลายสิ่งแวกดล้อม	52.0	36.0	10.0	2.0
6.8 การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ	34.0	42.0	20.0	4.0

ข้อมูลของชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

จากเอกสารรายงานการพัฒนาหมู่บ้านประจำปี 2550 รวมทั้งจากการสังเกต การสอบถาม การสนทนาพูดคุย ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 อำเภอควนเนียง อันประกอบด้วย

1.1 ประวัติความเป็น บ้านอ่าวทึง มีความหมายถึงอ่าวทะเลที่มีต้นทิงขึ้นอยู่จำนวนมาก หมู่บ้านแห่งนี้มีพื้นที่ติดต่อทะเลสาบสงขลา ในบริเวณที่มีหลายอ่าวอยู่ต่อเนื่องกัน จึงมีลักษณะเว้าโค้งและเปิดกว้าง เกิดแนวชายฝั่งที่ยาว เป็นแหล่งอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์สำหรับกุ้ง หอย ปู ปลา และสัตว์ทะเลจำนวนมาก นอกจากนี้ตามบริเวณชายฝั่งริมอ่าวยังมีต้นทิงงอกขึ้นอยู่เต็มไปหมด พันธุ์ไม้ชนิดนี้เป็นไม้ยืนต้น ลำต้นสูงใหญ่ มีใบหนาและแข็ง ชาวบ้านได้นิยมนำยางจากต้นทิงมาใช้ประโยชน์หลายอย่าง อาทิ ใช้ในการคักก ใช้เกี่ยวกับน้ำมันมะพร้าวเพื่อเป็นน้ำมันใส่ผมกันรังแค และใช้เป็นตัวยาสมนุไพรรักษาโรคผิวหนังบนศีรษะ

จากการที่ชาวประมงได้ออกหาปลาบริเวณอ่าวแล้วได้พบเห็นต้นทิงขึ้นอยู่จำนวนมาก จึงได้เรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านอ่าวทึง” สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ลักษณะทั่วไป ชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 มีเนื้อที่ประมาณ 3,500 ไร่ มีจำนวนครัวเรือน 107 ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ 437 คน เป็นชาย 202 คน เป็นหญิง 235 คน

1.3 ที่ตั้งและอาณาเขต พื้นที่ของชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 ตั้งอยู่ในตำบลรัตภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ห่างจากที่ว่าการอำเภอควนเนียงไปทางทิศตะวันออก ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร และห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลรัตภูมิ ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 ตำบลควนไส
ทิศใต้	ติดต่อกับ หมู่ที่ 12 ตำบลรัตภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 7 ตำบลรัตภูมิ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ทะเลสาบสงขลา

1.4 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 เป็นที่ราบลุ่ม อยู่ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา น้ำท่วมทุกปี จึงเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการประมง

สำหรับลักษณะภูมิอากาศ มี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน ในฤดูร้อนอากาศจะค่อนข้างร้อนมาก เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา ส่วนในฤดูฝนฝนจะตกมาก เพราะได้รับอิทธิพลจากลมทะเล

1.5 โครงสร้างพื้นที่ของชุมชน สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 มีดังนี้

1.5.1 การคมนาคม ได้แก่ 1) ถนนลาดยาง 1 สาย ระยะทาง 1,400 เมตร และ 2) ถนนลูกรัง 7 สาย มีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ และเต็มไปด้วยฝุ่น

1.5.2 แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ 1) คลอง 3 สาย คือ คลองท่าม่วง คลองหลังบ้าน และคลองสายเลียบ และ 2) ลำน้ำ ลำห้วย 3 สาย

1.5.3 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ 1) ประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง ให้บริการได้ครบทุกครัวเรือน และ 2) บ่อน้ำตื้น 30 บ่อ

1.5.4 ไฟฟ้า ในจำนวน 111 ครัวเรือน มี 107 ครัวเรือน ที่มีไฟฟ้าใช้ ที่เหลืออีก 4 ครัวเรือน ยังไม่มีไฟฟ้าใช้

1.5.5 การโทรคมนาคม ได้แก่ ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ซึ่งมีจำนวน 2 ตู้ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสาร

1.6 สภาพทางเศรษฐกิจ จำแนกได้ดังนี้

1.6.1 การประกอบอาชีพและรายได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาตามลำดับ คือ ทำประมง ค้าขาย และรับจ้าง

ส่วนด้านรายได้นั้น คิดเฉลี่ยแล้วประมาณ 28,287 บาทต่อคนต่อปี

1.6.2 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มต่อไปนี้คือ

1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 1 กลุ่ม สมาชิก 200 คน มีเงินตั้งจะสะสมจำนวน 700,000 บาท

2) กองทุนหมู่บ้าน มีสมาชิก 80 คน จำนวนเงิน 1,000,000 บาท

3) กองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน มีสมาชิก 57 คน จำนวนเงิน 280,000 บาท

4) กลุ่มทอผ้าบ้านอ่าวทึง มีสมาชิก 11 คน เงินทุน 50,000 บาท เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกรเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน

1.6.3 ศูนย์กลางการค้าของชุมชน ไม่มีตลาดค้าขายสินค้าหรือผลผลิตภายในชุมชน ชาวบ้านต้องออกไปซื้อขายกันที่ตลาดเทศบาลควนเนียง

1.6.4 หน่วยธุรกิจชุมชน ได้แก่

- 1) มีปั้มน้ำมันหลอดแก้ว 1 แห่ง
- 2) ร้านค้าของชำ 3 ร้าน

1.7 สภาพทางสังคม จำแนกได้ดังนี้

1.7.1 การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 6) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ขณะนี้ไม่มีโรงเรียนอยู่ในชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 เลข แม้แต่โรงเรียนประถมศึกษา อีกทั้งไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลชนบท ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และหอกระจายข่าว

ทั้งนี้แต่เดิมภายในพื้นที่มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนวัดท่าม่วง ต่อมาโรงเรียนแห่งนี้ถูกยุบลง เพราะจำนวนนักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ ทำให้ไม่มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาเลย เด็ก ๆ ต้องไปเรียนที่โรงเรียนวัดคงคาวิดี บ้านปากบาง หมู่ที่ 3 ตำบลรัตนภูมิ อำเภอกวนเนียง และโรงเรียนบ้านกรอบ บ้านกรอบ หมู่ที่ 4 ตำบลรัตนภูมิ อำเภอกวนเนียง

สำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนก็สามารถไปศึกษาเรียนรู้ได้ที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ ณ ตำบลควนโส อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

1.7.2 ศาสนา ชาวบ้านทั้งหมดนับถือพุทธศาสนา และมีวัดประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง คือ วัดท่าม่วง

1.7.3 ประเพณีสำคัญ ประเพณีสำคัญของชุมชนจะเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ได้แก่ ประเพณีทำบุญเดือน 5 ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ประเพณีลากพระ นอกจากนี้ก็มีประเพณีลอยกระทง

1.7.4 สาธารณสุข มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนตั้งอยู่จำนวน 1 แห่ง และมีอัตราของครัวเรือนที่มีส้วมใช้ร้อยละ 100

1.7.5 ความปลอดภัย มีป้อมอาสารักษาความสงบหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง

1.8 ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา และป่าชายเลนบริเวณทะเลสาบสงขลา ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งสัตว์น้ำที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพประมงแล้ว ยังสามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้

1.9 สภาพปัญหาของหมู่บ้าน

1.9.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจ จำแนกได้ดังนี้

1) ด้านรายได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์มีราคาสูง แต่ขาดเงินทุนและขาดความรู้ในการเพิ่มผลผลิตข้าว ทำให้

ได้ผลผลิตไม่คุ้มกับการลงทุน อีกทั้งยังขาดอาชีพเสริม เพราะไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ จึงประสบปัญหาด้านรายได้ มีฐานะยากจน

- 2) ด้านการเลี้ยงสัตว์ ครัวเรือนจำนวนไม่น้อยประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว เป็ด ไก่ ปลา แต่ขาดความรู้ในการเลี้ยงที่ถูกวิธี ทำให้ได้ผลไม่คุ้มค่า
- 3) ด้านผลผลิต ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับต่ำ จนไม่คุ้มกับการลงทุนนั้น ไม่ได้เกิดจากการขาดความรู้ของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตเท่านั้น แต่ยังเกิดจากความเสียหายเพราะถูกแมลงศัตรูพืชรบกวนอีกด้วย
- 4) ด้านการตลาด ปัญหาการตลาดที่ผู้ประกอบการอาชีพไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรกรมการประมง หรือเลี้ยงสัตว์ภายในชุมชน ประสบความเดือดร้อนอยู่ประจำ และยากต่อการแก้ไข ก็คือการถูกเอารัดเอาเปรียบราคาซื้อขายผลผลิต และการขาดตลาดหรือช่องทางที่จะนำผลผลิตของตนไปจำหน่าย

1.9.2 ปัญหาทางสังคม จำแนกได้ดังนี้

- 1) ด้านการศึกษา จากสภาพที่ไม่มีโรงเรียนไม่ว่าระดับใดในหมู่บ้าน เด็ก ๆ ต้องออกไปเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่อยู่ต่างหมู่บ้าน ต่างตำบล เป็นแรงกระตุ้นให้บิดามารดา และผู้ปกครอง เกิดค่านิยมส่งบุตรหลานไปเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาตามเมืองใหญ่ต่าง ๆ เช่น ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา หรือในกรุงเทพมหานคร ด้วยความเชื่อที่ว่า บุตรหลานของตนจะได้รับการศึกษาที่ดี มีอนาคตก้าวหน้ามั่นคงเป็นที่เชิดหน้าชูตาของครอบครัว แต่ลืมพิจารณาใคร่ครวญถึงค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่อาจเกินความสามารถในการส่งเสีย ดังนั้นหลาย ๆ ครอบครัวที่มีอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำสวน หรือทำประมงที่สร้างรายได้น้อยหรือสร้างรายได้ไม่แน่นอน ประสบความเดือดร้อนทางการเงินเพื่อการศึกษาของบุตรหลานต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกระบบ จนมีหนี้สินจำนวนมาก
- 2) ด้านการรวมกลุ่ม ชาวบ้านในพื้นที่อ่าวทึง หมู่ที่ 4 จำนวนมากขาดความกระตือรือร้นที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มักคาดหวังความช่วยเหลือหรือการให้จากหน่วยงานภายนอก เพราะคุ้นชินกับการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาปฏิบัติงานด้านการพัฒนาแบบเป็นฝ่ายให้ และมักสัญญาที่จะให้ความช่วยเหลือนานาประการแก่หมู่บ้าน จึงมักเฉื่อยชาหรือหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาที่สมาชิกในชุมชนจะต้องรวมกลุ่มร่วมกันทุ่มเทพลังกายใจอย่างเต็มที่เพื่อดำเนินการ ทำให้การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของพื้นที่ชุมชนบ้านอ่าวทึงขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถก้าวทันชุมชนหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ล้อมรอบหรือใกล้เคียงได้

ปัญหาการรวมกลุ่มในพื้นที่บ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 อีกลักษณะหนึ่งก็คือ เป็นการรวมกลุ่มแบบขาดความมุ่งมั่น ดังตัวอย่างเช่น เมื่อมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานพัฒนาในพื้นที่นี้ จัดหางบประมาณ หรือจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ มาให้ เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านร่วมกันดำเนิน

กิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของตนเอง จะมีความกระตือรือร้น และใส่ใจร่วมกันดำเนินกิจกรรมอย่างขยันขันแข็งในระยะแรก ๆ แล้วค่อย ๆ เลิกรา ถอนตัวไปในเวลาไม่นานนัก ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ที่แสดงถึงการมีใจไม่สู้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเผชิญปัญหาอุปสรรคใดระหว่างการดำเนินงาน แม้จะอยู่ในวิสัยที่สามารถร่วมมือกันแก้ไขหรือฟันฝ่าไปได้ถ้าใช้ความพยายาม ต่างวางมือละทิ้งไปอย่างปราศจากการคำนึงถึงงบประมาณและทรัพยากรที่ลงทุนไปแล้วจำนวนมาก

จากเหตุที่กล่าวไป หน่วยงานต่าง ๆ ด้านการพัฒนาที่มีประสบการณ์กับสถานการณ์ดังกล่าวในพื้นที่บ้านอ่าวตึง หมู่ที่ 4 จึงมักหลีกเลี่ยงหรือลดความเอาใจใส่ที่จะเข้ามาดำเนินงานในพื้นที่นี้อย่างทุ่มเทและจริงจัง

3) **ด้านการมีส่วนร่วม** ชาวบ้านในพื้นที่บ้านอ่าวตึง หมู่ที่ 4 ส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน แม้ว่ากิจกรรมนั้นจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นก็ตาม การชักจูงใจให้ชาวบ้านในพื้นที่นี้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกระทำได้ค่อนข้างยากมาก มักเห็นเป็นเรื่องที่ทำให้เสียเวลาการทำมาหากิน จึงชอบการพัฒนาในรูปแบบของการสร้างให้ แจกให้มากกว่า

สิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการพัฒนาของชุมชนไม่ค่อยกระจายไปตามกลุ่มต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มักจะเป็นกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่เห็นหน้าอยู่เป็นประจำ แม้ว่าจะมีกระตุ้น ปลุกเร้าให้ทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างเต็มที่แล้วก็ตาม

4) **ด้านผู้นำชุมชน** ปัญหาด้านผู้นำชุมชนของบ้านอ่าวตึง หมู่ที่ 4 ที่ได้รับการบอกกล่าวก็คือ ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการบางคนขาดคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่ดี กล่าวคือไม่ทุ่มเททั้งงานในภาระหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ไม่กระทำตามที่รับปากกับชาวบ้านเอาไว้ หรือขาดการติดตามงาน ทำให้การดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านที่สำคัญบางอย่างไร้ประสิทธิภาพ

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับผู้นำชุมชนที่เป็นทางการดังกล่าวแล้ว พื้นที่บ้านอ่าวตึง หมู่ที่ 4 ยังหาผู้นำชุมชนตามธรรมชาติซึ่งเป็นผู้มีจิตอาสาสาธารณะได้ยาก จึงขาดผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่จะเป็นแกนหลักนำชาวบ้านไปสู่การรวมพลังเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง เป็นเหตุให้หมู่บ้านแห่งนี้พัฒนาไปได้อย่างล่าช้าไม่ทัดเทียมหมู่บ้านอื่น ๆ ในละแวกใกล้เคียงจนเป็นที่ออกปากของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาในชุมชนทีเดียว

5) **ด้านการติดต่อสื่อสาร** การกระจายข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ จากผู้นำหมู่บ้านไปยังลูกบ้านภายในพื้นที่บ้านอ่าวตึง หมู่ที่ 4 ยังขาดระบบการจัดการด้านการสื่อสารที่ดี เพราะใช้วิธีบอกกล่าวกันแบบปากต่อปากเป็นทอด ๆ มักเริ่มต้นที่ผู้นำหมู่บ้านบอกกล่าวกับผู้ใกล้ชิดหรือผู้อยู่ในกลุ่มของตนแล้วกระจายต่อ ๆ กันไปโดยปราศจากการติดตามว่า ได้รับรู้ รับทราบอย่างทั่วถึงกันหรือไม่ ประกอบกับภายในชุมชนเองก็ไม่มีเครือข่ายการรับรู้ เรียนรู้ ร่วมกัน อีกทั้งไม่มีหอกระจายข่าวด้วย ดังนั้นข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรรับรู้ร่วมกันอย่างตรงกันภายในหมู่บ้าน ตัวอย่าง

เช่น ข่าวสารข้อมูลสำคัญจากการประชุมประจำเดือนที่ผู้ใหญ่บ้านจะต้องนำไปแจ้งให้ลูกบ้านของตนทราบอย่างทั่วถึง จึงถูกจำกัดให้รับรู้เฉพาะในแวดวงของกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้นำหมู่บ้านหรือได้รับการบอกกล่าวเท่านั้น ปัญหาสำคัญที่ตามมาคือ การสร้างความเข้าใจไม่ตรงกัน ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และการไม่ได้รับรู้ในเรื่องที่ควรจะรู้ของคนในชุมชน จนเกิดความไม่พึงพอใจระหว่างผู้นำหมู่บ้านและลูกบ้านอยู่เป็นประจำ

1.9.3 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกได้ดังนี้

- 1) **ด้านการคมนาคม** ถนนส่วนใหญ่ภายในชุมชนเป็นถนนดินลูกรัง ซึ่งมีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ มีฝุ่นพัดกระจายไปทั่ว ยังไม่สามารถปรับปรุงให้ดีกว่านี้ได้ เพราะขาดงบประมาณการก่อสร้างและปรับผิวถนน
- 2) **ด้านการสื่อสาร** เนื่องจากภายในชุมชนไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ ดังนั้นผู้ไม่มีโทรศัพท์มือถือย่อมประสบความเดือดร้อนในเรื่องการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกชุมชนหมู่บ้าน
- 3) **ด้านการระบายน้ำเสีย** น้ำโสโครก ท่อระบายน้ำมีไม่เพียงพอ ประกอบกับขาดการระบายน้ำ ทำให้เกิดน้ำเสีย น้ำโสโครกจากโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชน
- 4) **การไฟฟ้า** ทุกครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้ แต่ขาดโคมไฟฟ้าสาธารณะที่ให้แสงส่องสว่างตามถนน และเส้นทางสัญจรภายในชุมชน ทำให้เกิดสภาพที่น่าเกรงอันตรายในยามค่ำคืน
- 5) **การประปา** ถึงแม้จะมีน้ำประปาหมู่บ้านใช้อย่างทั่วถึงทุกครัวเรือน แต่คุณภาพของน้ำยังไม่เหมาะสำหรับการบริโภค
- 6) **ด้านแหล่งน้ำธรรมชาติ** การขาดระบบการชลประทาน ทำให้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
- 7) **ด้านการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล** ยังไม่มีระบบการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากมูลสัตว์ (หมูและไก่) ที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดังนั้นขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน และสิ่งปฏิกูลจากคอกสัตว์เหล่านี้จึงถูกปล่อยปละละเลย สุดแต่แต่จะหาวิธีการกำจัดกันเอง ก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู และสร้างความเดือดร้อนด้านกลิ่นเหม็นให้แก่ชุมชน

1.9.4 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกได้ดังนี้

- 1) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติ** แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุดในชุมชน ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา ซึ่งชาวบ้านจำนวนมากอาศัยเป็นแหล่งประกอบอาชีพ แต่ขณะนี้น้ำในทะเลสาบบริเวณที่อยู่ติดกับหมู่บ้านมีลักษณะน้ำเสีย ซึ่งเกิดจากน้ำทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่ผ่านกรรมวิธีบำบัดอย่างถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำทั้งหลาย ตลอดจนผู้อยู่อาศัยประ โยชน์จากทะเลสาบ

นอกจากน้ำในทะเลสาบสงขลาจะเน่าเสียตามที่กล่าวแล้ว ป่าชายเลนก็มีปัญหาจากการถูกทำลายด้วยฝีมือของชาวบ้านบางส่วนด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามขณะนี้ชุมชนได้จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อฟื้นฟูสภาพน้ำในทะเลสาบและป่าชายเลนอย่างเร่งด่วน

2) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ไม่เพียงแต่น้ำและป่าชายเลนบริเวณทะเลสาบซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับชุมชนจะเสื่อมสภาพลงจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของชุมชนเท่านั้น ภายในชุมชนเองก็ยังคงเผชิญกับฝุ่นละอองที่เกิดจากถนนดินลูกรัง จนถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของชุมชน ซึ่งปัญหาเรื่องฝุ่นละอองจากถนนลูกรังดังกล่าวน่าจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เพราะขณะนี้ได้มีการทำแผนพัฒนาหมู่บ้านในอันที่จะก่อสร้างถนนคอนกรีต หรือลาดยางพร้อมทั้งปรับปรุงและยกระดับถนนเสียใหม่ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถใช้เส้นทางคมนาคมสัญจรได้สะดวกขึ้น และขจัดความเดือดร้อนจากฝุ่นละอองลงให้หมดไป

นอกจากนี้การขาดระบบการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลจากสัตว์เลี้ยงที่คอกสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนเป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน

2. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 อำเภอควนเนียง จำนวน 50 คน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามตัวชี้วัดจากข้อมูล กชช. 2ก ปี 2550 ประกอบการสัมภาษณ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้ประเมินตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ที่เป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 อำเภอควนเนียง ไว้ดังนี้

2.1 **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน** ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) สภาพถนนที่เป็นเส้นทางสายหลักภายในชุมชน 2) ปริมาณน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี และ 3) การได้รับบริการด้านการติดต่อสื่อสาร

2.2 **ด้านการประกอบอาชีพและมิงานทำ** ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) การมีอาชีพของคนอายุ 15 – 60 ปี 2) การมีโอกาสทำงานในสถานประกอบการ 3) ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ 4) ปริมาณรายได้จากการประกอบอาชีพ และ 5) การได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

2.3 **ด้านสุขภาพอนามัย** ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) การได้รับบริการด้านสาธารณสุขในการป้องกันโรคต่าง ๆ และ 2) ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย (เช่น การกีฬา)

2.4 **ด้านความรู้และการศึกษา** ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) การมีระดับการศึกษาสูงของคนในชุมชน 2) การศึกษาต่อ

ในระดับที่สูงขึ้นของเด็กและเยาวชน และ 3) การมีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและเยาวชน

2.5 ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) การมีโอกาสเรียนรู้จากชุมชน (จากปราชญ์ชาวบ้านและศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน) 2) การได้รับสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส 3) การมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน 4) การมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และ 5) การมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษา

2.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) คุณภาพของพื้นผิวดิน 2) การมีพื้นที่ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น 3) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก 4) ระบบการบำบัดน้ำเสีย 5) การทำลายสิ่งแวดล้อม และ 6) การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

สำหรับรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านอ่าวทึง หมู่ที่ 4 อำเภอควนเนียง จะได้นำเสนอในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ในชุมชนบ้านอ่าวทึง จำแนกตามระดับปัญหาของชุมชนตามตัวชี้วัดด้านต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน				
1.1 สภาพถนนที่เป็นเส้นทางสายหลักภายในชุมชน	56.0	40.0	4.0	0.0
1.2 สภาพถนนที่เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกับพื้นที่ภายนอก	26.0	40.0	30.0	4.0
1.3 ปริมาณน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี	60.0	32.0	8.0	0.0
1.4 ปริมาณน้ำใช้ตลอดปี	32.0	42.0	22.0	4.0
1.5 ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเกษตรฤดูแล้ง	26.0	34.0	30.0	10.0
1.6 การได้รับบริการด้านสาธารณสุขโรค	28.0	36.0	30.0	6.0
1.7 การมีที่ดินทำกินของตนเอง	22.0	34.0	24.0	20.0
1.8 การได้รับบริการด้านการติดต่อสื่อสาร	54.0	26.0	12.0	8.0
2. ด้านการประกอบอาชีพและมีงานทำ				
2.1 การมีอาชีพของคนอายุ 15 – 60 ปี	54.0	34.0	6.0	6.0

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
2.2 การมีโอกาทำงานในสถานประกอบการ	50.0	26.0	16.0	8.0
2.3 ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ	62.0	28.0	10.0	0.0
2.4 ปริมาณรายได้จากการประกอบอาชีพ	66.0	26.0	6.0	2.0
2.5 การได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	56.0	28.0	10.0	6.0
3. ด้านสุขภาพอนามัย				
3.1 ความปลอดภัยจากการประกอบอาชีพ	28.0	36.0	28.0	8.0
3.2 การได้รับบริการด้านสาธารณสุขในการป้องกันโรคต่าง ๆ	52.0	32.0	16.0	0.0
3.3 ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (เช่น กีฬา)	48.0	28.0	18.0	6.0
3.4 การแพร่ระบาดของยาเสพติด	16.0	26.0	38.0	20.0
4. ด้านความรู้และการศึกษา				
4.1 การมีระดับการศึกษาสูงของคนในชุมชน	46.0	32.0	16.0	6.0
4.2 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของเด็กและเยาวชน	54.0	26.0	20.0	0.0
4.3 การมีโอกาได้รับการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและเยาวชน	48.0	30.0	18.0	4.0
5. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน				
5.1 การมีโอกาเรียนรู้จากชุมชน (ปราชญ์ชาวบ้านและศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน)	52.0	32.0	8.0	8.0
5.2 การได้รับสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส	54.0	30.0	16.0	0.0
5.3 การมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน	48.0	32.0	18.0	2.0
5.4 การมีโอกาเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	56.0	28.0	14.0	2.0
5.5 การมีโอกาเข้าถึงแหล่งเงินทุนในชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษา	54.0	34.0	12.0	0.0

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
6.1 คุณภาพของพื้นผิวดิน	64.0	32.0	4.0	0.0
6.2 คุณภาพของแหล่งน้ำผิวดิน	36.0	30.0	22.0	12.0
6.3 การมีพื้นที่ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น	58.0	34.0	8.0	0.0
6.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก	34.0	38.0	22.0	6.0
6.5 ระบบการกำจัดขยะมูลฝอย	60.0	30.0	10.0	0.0
6.6 ระบบการบำบัดน้ำเสีย	54.0	28.0	14.0	4.0
6.7 การทำลายสิ่งแวดล้อม	60.0	26.0	12.0	2.0
6.8 การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ	32.0	34.0	32.0	2.0

ข้อมูลของชุมชนบ้านขาว หมู่ที่ 3

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

จากเอกสารรายงานการพัฒนาหมู่บ้านประจำปี 2550 รวมทั้งจากการสังเกต การสอบถาม การสนทนาพูดคุย ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านขาว หมู่ที่ 3 อำเภอระโนด อันประกอบด้วย

1.1 ประวัติความเป็น แต่เดิมบ้านขาว หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นหมู่ที่ 7 ของตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ต่อมาเมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงแยกออกมาเป็นตำบลบ้านขาว ในปี พ.ศ. 2525

จากตำนานและคำบอกเล่าของผู้เฒ่า ผู้แก่ ทำให้ทราบเรื่องราวว่า เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2405 สมัยต้นรัชสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีราษฎรรุ่นแรกจากบ้านโรง ประมาณ 10 คน พวกกันมาจับจองที่ดินตั้งรกรากทำมาหากินบริเวณที่ดินี้และต้องต่อสู้กับฝูงช้างแคะ ซึ่งมีจำนวนมากมายหลายหมื่นตัวด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ จนสามารถหลบหลีกและอยู่รวมกันฉันทมิตรได้

สำหรับช้างแคะหรือเรียกตามภาษาถิ่นว่า ช้างแกลบ ช้างขุ่น หรือช้างค่อมนั้น เป็นช้างพันธุ์เล็กมีขนาดโตกว่าควายเล็กน้อย ชอบอาศัยอยู่ตามทุ่งราบชื้น ไม่ได้อาศัยอยู่ตามป่าเหมือนช้างพันธุ์อื่น ๆ และมีนิสัยชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง สอนยากจึงจับมาเลี้ยงไว้ใช้งานไม่ได้ ที่สำคัญคือช้างแคะมีอยู่เฉพาะที่ตำบลตะเคียน อำเภอระโนด แห่งเดียวเท่านั้นในโลก แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่ช้างแคะถูกมนุษย์ทำลายจนสูญพันธุ์ไปเมื่อประมาณ 50 กว่าปีที่แล้ว คงเหลือแต่ซากประเภทกระดูก กราม ไข่วให้ดูเท่านั้น

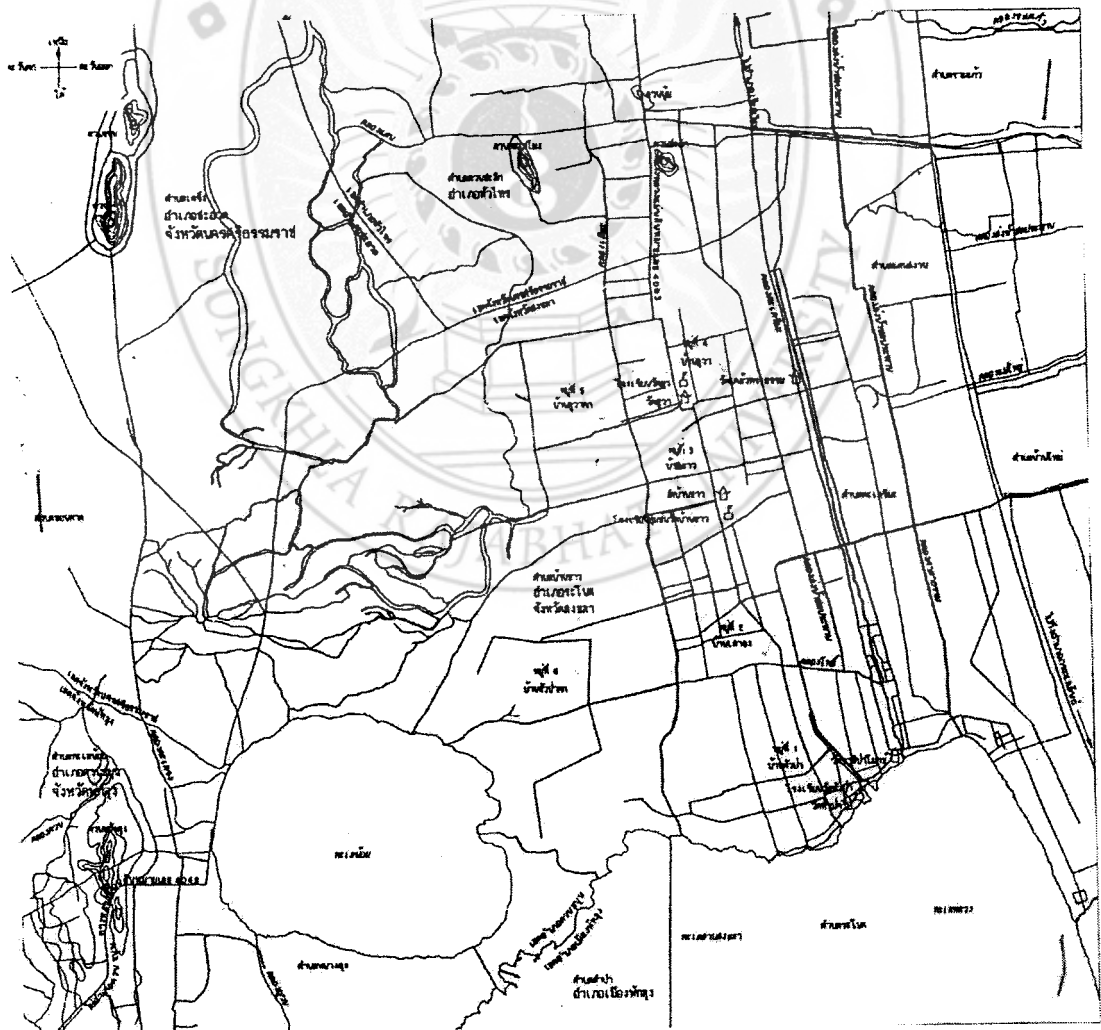
ครั้งต่อมาได้มีราษฎรจากที่ต่าง ๆ เข้ามาอยู่มากขึ้นตามลำดับ ได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น ชื่อว่า “บ้านขาว” ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นการตั้งชื่อตามลักษณะพิเศษที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้าน ได้แก่ เนินดินทรายขาวที่กว้างขวางและขาวเหยียด

1.2 ลักษณะทั่วไป บ้านขาว หมู่ที่ 3 มีเนื้อที่ 9,621 ไร่ มีจำนวนครัวเรือน 225 ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ 938 คน เป็นชาย 459 คน เป็นหญิง 479 คน

1.3 ที่ตั้งและอาณาเขต พื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 ตั้งอยู่ในตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อ	ทะเลสาบสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

แผนที่แสดงที่ตั้งบ้านขาว หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

1.4 **ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ** ลักษณะภูมิประเทศของบ้านขาว หมู่ที่ 3 เป็นที่ราบลุ่มอยู่ใกล้ทะเลสาบสงขลา และมีป่าพรุทะเลน้อย พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งกำลังจะประกาศเป็นเขตแรมซาไซค์ มีบางส่วนเป็นเขตป่าพรุ อยู่ติดกับพรุควนเคร็ง และพรุทะเลน้อย ซึ่งมีนกน้ำอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งยังเหมาะแก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

สำหรับลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุม มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน และฤดูฝนตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนมกราคม

1.5 **โครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน** สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของบ้านขาว หมู่ที่ 3 มีดังนี้

1.5.1 **การคมนาคม** ได้แก่ 1) ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 สาย 2) ถนนลาดยางบางส่วน 1 สาย และ 3) ถนนลูกรัง 1 สาย

1.5.2 **แหล่งน้ำธรรมชาติ** ได้แก่ ลำคลอง 2 สาย คือ คลองบ้านขาว และคลองมามก้า

1.5.3 **แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น** ได้แก่ 1) ประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง 2) คลองส่งน้ำชลประทาน 1 แห่ง 3) บ่อน้ำบาดาล 3 บ่อ 4) บ่อน้ำดิน 20 บ่อ และ 5) ฝาย 1 แห่ง

1.5.4 **ไฟฟ้า** คราวเรือนทั้งหมดมีกระแสไฟฟ้าใช้

1.5.5 **การโทรคมนาคม** ได้แก่ 1) โทรศัพท์บ้านประมาณ 10 คราวเรือน และ 2) หอกระจายข่าว 1 แห่ง ทั้งในหมู่บ้านไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ และชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มือถือ

1.6 **สภาพทางเศรษฐกิจ** จำแนกได้ดังนี้

1.6.1 **การประกอบอาชีพและรายได้** คราวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนารองลงไปคือ การทำสวนโดยเฉพาะสวนพริกซึ่งเป็นที่นิยมและมีการปลูกกันมากในพื้นที่ เพราะสามารถทำรายได้ให้มากในแต่ละปี ขณะนี้ในพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 4,094 ไร่ เป็นที่นาจำนวน 3,094 ไร่ และเป็นที่ทำสวนจำนวน 1,000 ไร่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำให้ชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพการทำสวนกันมากขึ้น

สำหรับด้านรายได้นั้น คิดเฉลี่ยแล้วประมาณ 53,950 บาทต่อคนต่อปี

1.6.2 **การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ** ได้แก่ กลุ่มต่อไปนี้คือ

- 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- 2) กองทุนหมู่บ้าน โครงการ กข.คจ.
- 3) กลุ่มเสื่อกระจูด และเสื่อกก
- 4) กลุ่มเลี้ยงสัตว์
- 5) กลุ่มเลี้ยงปลา

- 6) กลุ่มธนาคารข้าว
- 7) กลุ่มทำเครื่องแกง
- 8) ร้านค้าชุมชน

1.6.3 ศูนย์กลางการค้าของชุมชน ได้แก่ 1) ตลาดนัดประจำหมู่บ้าน เพื่อซื้อขายสินค้าประเภทอาหาร ผลไม้ และผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นตลาดนัดช่วงเช้าของทุกวันจันทร์ และ 2) ร้านค้าชุมชน ซึ่งจัดตั้งกันขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน และกันเงินทองมิให้รั่วไหลออกนอกพื้นที่

1.6.4 หน่วยธุรกิจชุมชน ได้แก่

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 แห่ง
- 2) โรงเรียนขนาดเล็ก 1 แห่ง
- 3) ปิมน้ำมันหลอดแก้ว 2 แห่ง
- 4) ร้านค้า 4 แห่ง

1.6.5 การดำเนินชีวิตในด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านในพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 ได้พยายามดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ การลดรายจ่ายโดยทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้เอง การเปิดร้านค้าชุมชน การรณรงค์ประหยัดพลังงาน และการงดการจัดมหรสพราดาแพง นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มรายได้โดยการทำเกษตรผสมผสาน และการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ รวมทั้งมีการออมทรัพย์ โดยจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา

1.7 สภาพทางสังคม จำแนกได้ดังนี้

1.7.1 การศึกษา ชาวบ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 6) และนิยมส่งเสริมให้บุตรหลานได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ภายในชุมชนมีสถานศึกษาและศูนย์เรียนรู้ ดังนี้

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- 3) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง

1.7.2 ศาสนา ชาวบ้านในหมู่บ้านเกือบทั้งหมดนับถือพุทธศาสนา สำหรับวัดประจำหมู่บ้านมี 1 แห่ง คือ วัดบ้านขาว

1.7.3 ประเพณีสำคัญ ประเพณีที่ชาวบ้านขาว หมู่ที่ 3 จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ทอดผ้าป่าสามัคคี ทำบุญวันสารทเดือน 10 และการแข่งกีฬาประเพณี

1.7.4 สาธารณสุข ในชุมชนมีสถานอนามัยประจำตำบลตั้งอยู่ 1 แห่ง

1.8 ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 ได้แก่ ป่าพรุ และต้นตาลโดนด และที่มีอยู่ในพื้นที่ติดต่อกัน ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา และทะเลน้อย

1.9 สภาพปัญหาของชุมชน

1.9.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจ จำแนกได้ดังนี้

1) **ด้านรายได้** เนื่องจากพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 อยู่ใกล้ทะเลสาบสงขลา และมีแหล่งน้ำอยู่มากมาย ทำให้มีน้ำใช้ในปริมาณที่พอเพียงต่อการเกษตรตลอดทั้งปี และเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการทำนา หรือทำสวน รวมไปถึงการเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนที่ผ่านมาจึงไม่อยู่ในระดับที่ต่ำมากนัก เมื่อเทียบกับสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะที่ทำนา เริ่มประสบกับปัญหาด้านรายได้มากขึ้นตามลำดับ อันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลาย ๆ ประการ ได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูง ภัยคุกคามจากศัตรูพืช ภาชนะน้ำท่วมขัง ดินเสื่อมคุณภาพ ผลผลิตต่ำ และการถูกเอารัดเอาเปรียบด้านราคาจากพ่อค้าคนกลาง เป็นต้น

2) **ด้านที่ดินทำกิน** แม้ว่าเกษตรกรหลาย ๆ ครัวเรือนในชุมชนจะมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แต่ก็มีขนาดที่ไม่พอเพียงกับการประกอบอาชีพ และยังมีอีกหลาย ๆ ครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ครัวเรือนเหล่านี้จำเป็นต้องเช่าที่ดินทำกินในราคาแพงจากพวกนายทุนที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินไว้ เมื่อประกอบกับผลผลิตที่ได้รับตกต่ำ ขยายผลผลิตได้ในราคาที่คุ้มกับการลงทุนก็ทำให้ประสบความเดือดร้อนด้านการเงินอย่างมาก

3) **ด้านหนี้สิน** ขณะนี้ชาวบ้านหลาย ๆ ครัวเรือนในพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 กำลังประสบกับภาวะหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งมีสาเหตุมาจากปริมาณและราคาผลผลิตตกต่ำ การขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ และการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยด้วยค่านิยมด้านวัตถุ จึงต้องกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ซึ่งบางแหล่งคิดดอกเบี้ยสูงถึงร้อยละ 7 อย่างไรก็ตามเป็นที่น่ายินดีว่า ขณะนี้ชาวบ้านในพื้นที่นี้ได้มีการรวมตัวกันเพื่อนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นหากนำหลักปรัชญาดังกล่าวมาใช้อย่างเข้มแข็งและจริงจังแล้ว ก็เชื่อว่าจะสามารถลดค่าใช้จ่าย อันก่อให้เกิดภาวะหนี้สินลงได้ในไม่ช้า

1.9.2 ปัญหาทางสังคม จำแนกได้ดังนี้

1) **ด้านการรวมกลุ่ม** การรวมกลุ่มกันของชาวบ้านในพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 เพื่อดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน มักจะได้รับคำกล่าวขวัญถึงอย่างชื่นชมในด้านความร่วมมือกันเป็นอันดีจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่มีโอกาสได้เข้าไปสัมผัส แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่ได้รับฟังจากปากชาวบ้านเองว่า ยังมีสมาชิกในชุมชนบางส่วนที่ขาดความกระตือรือร้นไม่สนใจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และอยู่แบบ “ตัวใครตัวมัน” ขาดจิตสาธารณะเพื่อสังคมส่วนรวม

2) **ด้านการพัฒนา** ชาวบ้านในพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 มีคุณลักษณะตามธรรมชาติโดยภาพรวมอันควรยกย่องอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความเข้มแข็งในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตน แต่ข้อจำกัดในการพัฒนาที่ชาวบ้านต้องประสบอยู่เสมอมา ก็คือ การขาดการสนับสนุน

ด้านงบประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักมุ่งจัดสรรงบประมาณเพื่อการก่อสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ ที่หลายครั้งก็ไม่ตรงกับปัญหา และความต้องการอันแท้จริงของคนในชุมชน

3) **ด้านความกระตือรือร้น** ชาวบ้านบางส่วนในพื้นที่ที่ยังขาดความกระตือรือร้นหรือขาดความสนใจที่จะพัฒนาอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุประการแรก ในอดีตที่ผ่านมาพื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่อาชีพหลักที่ทำกันอยู่คือ การทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เพราะอยู่ใกล้ทะเลสาบสงขลา ประกอบกับมีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายแหล่ง ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แบบสบาย ๆ ไม่ต้องดิ้นรนต่อสู้กับความแห้งแล้งหรือภัยธรรมชาติทั้งหลาย จนกลายเป็นความเคยชินที่จะพอใจกับชีวิตแบบนั้นมากกว่าลุกขึ้นมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนสาเหตุประการต่อมาก็คือ พื้นที่บ้านขาว หมู่ที่ 3 เป็นหมู่บ้านชนบทที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญของชุมชนเมืองมาก แม้แต่ในพื้นที่อำเภอระโนดเองเป็นชุมชนที่ตั้งห่างจากที่ว่าการอำเภอระโนดประมาณ 17 กิโลเมตร ทำให้การรับรู้เทคโนโลยีตลอดจนข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นจากเดิมเป็นไปได้ไม่สะดวก นับเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านจำนวนหนึ่งของหมู่บ้านนี้ขาดปัจจัยภายนอกที่จะมากระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจอยากพัฒนาปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น

1.9.3 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกได้ดังนี้

- 1) **ด้านการคมนาคม** ถนนส่วนใหญ่ที่ใช้สัญจรภายในหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง มีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ ทำให้มีฝุ่นมาก และไม่สะดวกต่อการสัญจร ทั้งนี้ได้มีการปรับสภาพทุกปี แต่ด้วยงบประมาณมีจำกัดจึงไม่สามารถปรับสภาพให้ดีขึ้นได้อย่างเต็มที่
- 2) **ด้านการสื่อสาร** ภายในชุมชนไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะเลย ส่วนโทรศัพท์บ้านก็ยังเป็นระบบวิทยุที่ปราศจากคู่สาย ซึ่งมีใช้อยู่ประมาณ 20 คราวเรือน ดังนั้นผู้ที่ไม่มีโทรศัพท์บ้านหรือโทรศัพท์มือถือใช้ย่อมประสบปัญหาในการสื่อสารกับผู้อื่นที่อยู่ห่างออกไป
- 3) **ด้านการระบายน้ำเสีย น้ำโสโครก** ขณะนี้ยังไม่มีท่อหรือคูระบายน้ำเสีย น้ำโสโครกที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบภายในชุมชน แต่ก็ไม่สร้างปัญหาให้มากนัก ยกเว้นพื้นที่ตรงกลางของชุมชนซึ่งมีเล้าหมูขนาดใหญ่ แต่ไม่มีการสร้างท่อหรือคูระบายของเสีย ก็ทำให้เกิดการหมักหมม ส่งกลิ่นเน่าเหม็น
- 4) **การไฟฟ้า** ปัญหาเกี่ยวกับไฟฟ้าไม่มี เพราะทุกครัวเรือนมีกระแสไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง นอกจากนั้นตามถนนหนทางก็มีโคมไฟส่องสว่างทั่วทั้งชุมชน
- 5) **การประปา** มีการประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง ซึ่งผลิตน้ำให้ครัวเรือนได้ใช้ตลอดทั้งวัน แต่ก็มีปัญหาติดขัดบ้างเล็กน้อย
- 6) **ด้านแหล่งน้ำธรรมชาติ** ถึงแม้จะมีลำคลอง 3 สาย คือ คลองบ้านขาว คลองกก และคลองมาบกำ แต่ปริมาณน้ำก็ยังไม่พอต่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

7) **ด้านการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล** ยังไม่มีระบบการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะและเป็นไปตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม วิธีการกำจัดขึ้นอยู่กับทางเลือกของแต่ละบุคคลและครัวเรือน

1.9.4 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกได้ดังนี้

1) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติ** ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติยังมองเห็นไม่ชัดเจน และในขณะนี้ชุมชนได้จัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น มีกิจกรรมปลูกป่าทดแทนเนื่องในวันสำคัญของชาติ

2) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ถึงแม้ว่าจะมีการรักษาความสะอาดที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น วัด ถนนทางเข้าหมู่บ้าน แต่ก็มีปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายอย่างเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ได้แก่ มลภาวะทางเสียงจากโรงสี มลภาวะทางกลิ่นจากคอกสัตว์ และมลภาวะทางอากาศจากฝุ่นของถนนลูกรัง ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านที่ประสบกับมลภาวะเหล่านั้น

2. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในชุมชนบ้านขาว หมู่ที่ 3 อำเภอรอนดง จำนวน 50 คน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตัวชี้วัดจากข้อมูล กชช. 2ค ปี 2550 ประกอบการสัมภาษณ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้ประเมินตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ที่เป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชนบ้านขาว หมู่ที่ 3 อำเภอรอนดง ไว้ดังนี้

2.1 **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน** ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) สภาพถนนที่เป็นเส้นทางสายหลักภายในชุมชน 2) ปริมาณน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี 3) ปริมาณน้ำใช้ทำการเกษตรฤดูแล้ง และ 4) การมีที่ดินทำกินของตนเอง

2.2 **ด้านการประกอบอาชีพและมิงานทำ** ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ 2) ปริมาณรายได้จากการประกอบอาชีพ และ 3) การได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

2.3 **ด้านสุขภาพอนามัย** ทุกตัวชี้วัดในด้านนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับน้อยของชุมชนทั้งสิ้น

2.4 **ด้านความรู้และการศึกษา** ไม่มีตัวชี้วัดใดในด้านนี้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน มีเพียง 1 ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับปานกลางของชุมชน ได้แก่ การมีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและเยาวชน

2.5 **ด้านความเข้มแข็งของชุมชน** ไม่มีตัวชี้วัดใดในด้านนี้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาระดับมากของชุมชน มีเพียง 2 ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็น

สภาพปัญหาในระดับปานกลางของชุมชน ได้แก่ 1) การมีโอกาสเรียนรู้จากชุมชน (ปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน) และ 2) การได้รับสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส

2.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นสภาพปัญหาในระดับมากของชุมชน ได้แก่ 1) คุณภาพของพื้นผิวดิน และ 2) การมีพื้นที่ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น

สำหรับรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านขาว หมู่ที่ 3 อำเภอกระโนนค จะได้นำเสนอในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ในชุมชนบ้านขาว จำแนกตามระดับปัญหาของชุมชนตามตัวชี้วัดด้านต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน				
1.1 สภาพถนนที่เป็นเส้นทางสายหลักภายในชุมชน	56.0	24.0	16.0	4.0
1.2 สภาพถนนที่เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกับพื้นที่ภายนอก	34.0	28.0	34.0	4.0
1.3 ปริมาณน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี	50.0	38.0	6.0	6.0
1.4 ปริมาณน้ำใช้ตลอดปี	18.0	38.0	30.0	14.0
1.5 ปริมาณน้ำที่ใช้ทำการเกษตรฤดูแล้ง	54.0	32.0	14.0	0.0
1.6 การได้รับบริการด้านสาธารณสุขทั่วโลก	24.0	32.0	32.0	0.0
1.7 การมีที่ดินทำกินของตนเอง	68.0	20.0	10.0	2.0
1.8 การได้รับบริการด้านการติดต่อสื่อสาร	26.0	34.0	34.0	6.0
2. ด้านการประกอบอาชีพและมีงานทำ				
2.1 การมีอาชีพของคนอายุ 15 – 60 ปี	28.0	36.0	32.0	4.0
2.2 การมีโอกาสทำงานในสถานประกอบการ	24.0	34.0	32.0	10.0
2.3 ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ	64.0	28.0	8.0	0.0
2.4 ปริมาณรายได้จากการประกอบอาชีพ	58.0	34.0	6.0	2.0
2.5 การได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	46.0	36.0	14.0	4.0

ตัวชี้วัด	ระดับปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
3. ด้านสุขภาพอนามัย				
3.1 ความปลอดภัยจากการประกอบอาชีพ	8.0	20.0	56.0	16.0
3.2 การได้รับบริการด้านสาธารณสุขในการป้องกันโรคต่าง ๆ	10.0	20.0	52.0	18.0
3.3 ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (เช่น กีฬา)	0.0	8.0	72.0	20.0
3.4 การแพร่ระบาดของยาเสพติด	0.0	18.0	62.0	20.0
4. ด้านความรู้และการศึกษา				
4.1 การมีระดับการศึกษาสูงของคนในชุมชน	6.0	26.0	46.0	22.0
4.2 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของเด็กและเยาวชน	10.0	24.0	40.0	26.0
4.3 การมีโอกาสดำเนินการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กและเยาวชน	4.0	48.0	38.0	10.0
5. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน				
5.1 การมีโอกาสดูแลเรียนรู้จากชุมชน (ปราชญ์ชาวบ้านและศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน)	20.0	46.0	28.0	12.0
5.2 การได้รับสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส	32.0	54.0	14.0	0.0
5.3 การมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน	8.0	22.0	40.0	30.0
5.4 การมีโอกาสร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	4.0	26.0	42.0	28.0
5.5 การมีโอกาเข้าถึงแหล่งเงินทุนในชุมชนเพื่อประกอบอาชีพการศึกษา	30.0	34.0	24.0	12.0
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
6.1 คุณภาพของพื้นผิวดิน	72.0	28.0	0.0	0.0
6.2 คุณภาพของแหล่งน้ำผิวดิน	24.0	34.0	40.0	2.0
6.3 การมีพื้นที่ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น	66.0	28.0	6.0	0.0
6.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก	30.0	32.0	34.0	4.0
6.5 ระบบการกำจัดขยะมูลฝอย	8.0	34.0	44.0	14.0
6.6 ระบบการบำบัดน้ำเสีย	16.0	32.0	36.0	16.0
6.7 การทำลายสิ่งแวดล้อม	14.0	28.0	38.0	20.0
6.8 การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ	20.0	30.0	38.0	12.0